

**МІНІСТЕРСТВО ВНУТРІШНІХ СПРАВ УКРАЇНИ
ХАРКІВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ВНУТРІШНІХ СПРАВ**

Факультет № 6

Кафедра соціології та психології

**МЕТОДИЧНІ МАТЕРІАЛИ
ДО СЕМІНАРСЬКИХ ЗАНЯТЬ**

**з навчальної дисципліни «Історія психології»
обов'язкових компонент
освітньої програми першого (бакалаврського) рівня вищої освіти**

053 Психологія (практична психологія)

**м. Харків
2023 р.**

ЗАТВЕРДЖЕНО

Науково-методичною радою
Харківського національного
університету внутрішніх справ
Протокол від 30.08.2023 р. № 7

СХВАЛЕНО

Вченою радою факультету № 6
Протокол від 25.08.2023 р. № 7

ПОГОДЖЕНО

Секцією Науково-методичної ради
ХНУВС з гуманітарних та соціально-
економічних дисциплін
Протокол від 29.08.2023 р. №7

Розглянуто на засіданні кафедри соціології та психології (протокол від 15.08.2023 № 8)

Розробник: завідувачка кафедри соціології та психології , професор, доктор психологічних наук Євдокімова О.О.

Рецензенти:

Начальник кафедри психології та педагогіки гуманітарного факультету Національної академії Національної гвардії України, кандидат психологічних наук, доцент Станіслав Ларіонов.

Завідувач кафедри соціально-гуманітарних дисциплін, доктор історичних наук, професор Греченко В.А.

**1. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(денна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема №1. Предмет історії психології, його розвиток та методологічні принципи психологічної науки.	8	2	2	-	-	4	залік
Тема №2. Міфологічна психологія	8	2	2	-	-	6	
Тема №3. Розвиток психології в період античності	8	2	2	-	-	6	
Тема № 4.. «Психологічні теорії Середньовіччя та епохи Відродження».	14	2	2	-	-	6	
Тема № 5. Розвиток психології у Новий час	8	2	2	-	-	4	
Тема № 6. Розвиток психології у XVIII ст.	8	2	2	-	-	4	
Тема № 7. Розвиток асоціативної психології у 19 ст.	8	2	2	-	-	4	
Тема № 8. «Розвиток психології у XIX-XX ст.	8	2	2	-	-	4	
Тема № 9. Біхевіоризм, гештальтпсихологія: становлення та розвиток у XX ст.	12	4	2	-	-	4	
Тема № 10. Глибинна психологія: становлення та розвиток у XX ст.	14	4	4	-	-	6	
Тема № 11.. Нові напрямки в психології кінця XX – початку XXI ст.	10	2	2	-	-	6	
Тема № 12. Виникнення та становлення психологічної науки в Україні	14	4	4	-	-	8	
Всього	120	30	28			62	

**2. Розподіл часу навчальної дисципліни за темами
(заочна форма навчання)**

Номер та назва навчальної теми	Кількість годин, відведених на вивчення навчальної дисципліни						Вид контролю
	Всього	з них:					
		лекції	Семінарські заняття	Практичні заняття	Лабораторні заняття	Самостійна робота	
Семестр № 3							
Тема №1. Предмет історії психології, його розвиток та методологічні принципи психологічної науки.	8			-	-	8	залік
Тема №2. Міфологічна психологія	8			-	-	8	
Тема №3. Розвиток психології в період античності	8			-	-	8	
Тема № 4.. «Психологічні теорії Середньовіччя та епохи Відродження».	14	2	2	-	-	10	
Тема № 5. Розвиток психології у Новий час	8			-	-	8	
Тема № 6. Розвиток психології у XVIII ст.	8			-	-	8	
Тема № 7. Розвиток асоціативної психології у 19 ст.	8			-	-	8	
Тема № 8. «Розвиток психології у XIX-XX ст.	8			-	-	8	
Тема № 9. Біхевіоризм, гештальтпсихологія: становлення та розвиток у XX ст.	12			-	-	12	
Тема № 10. Глибинна психологія: становлення та розвиток у XX ст.	14	2	2	-	-	10	
Тема № 11.. Нові напрямки в психології кінця XX – початку XXI ст.	10			-	-	10	
Тема № 12. Виникнення та становлення психологічної науки в Україні	14	2	2	-	-	10	
Всього	120	6	6			108	

2. Методичні вказівки до семінарських занять

Тема №1. Предмет історії психології, його розвиток та методологічні принципи психологічної науки.

Семінарське заняття: Загальна характеристика основних етапів розвитку психології. Принципи психології

Навчальна мета заняття: Дослідити характеристики основних етапів розвитку психології. та виокремити принципи історії психології

Кількість годин - 4 год. (денна форма навчання), 2 год. (заочна форма навчання).

Навчальні питання:

1. Методи історії психології.
2. Методологічні принципи психології.
3. Характеристики основних етапів розвитку психології.

Питання на самостійну роботу:

1. Трансформація предмету психології протягом її історії.

Рекомендована література:

1. Євдокімова О. О. Історія психології: навчальний посібник. Харків : вид-во Константа, 2020. – 320 с.
2. [Історія психології : курс лекцій : навчальний посібник](#) / уклад. Н. В. Гриньова. – Умань: Візаві, 2012. – 209 с.
3. [Історія психології: від античності до початку XX століття : навч. посібник](#) / Авт-уклад. О. П. Коханова, 2016. – НВП «Інтерсервіс». – 235 с.
4. Л. Демоз. Психоистория. Ростов н/Д.: Феникс, 2000 . - 512 с.

Тема № 2. «Міфологічна психологія»

Семінарське заняття: «Міфологічна психологія»

Кількість годин - 4 год. (денна форма навчання), - год. (заочна форма навчання).

Питання:

1. Міфологічне мислення.
2. Міфологічні уявлення про світ.
3. Анімізм. Тотемізм. Метемпсихоз.
4. Іслам, буддизм, синтоїзм.
5. Християнство як система світосприйняття.
6. Психологічні уявлення давніх слов'ян .

Рекомендована література:

1. Євдокімова О. О. Історія психології: навчальний посібник. Харків : вид-во Константа, 2020. – 320 с.
2. [Історія психології : курс лекцій : навчальний посібник](#) / уклад. Н. В. Гриньова. – Умань: Візаві, 2012. – 209 с.
3. [Історія психології: від античності до початку XX століття : навч. посібник](#) / Авт-уклад. О. П. Коханова, 2016. – НВП «Інтерсервіс». – 235 с.
4. Демоз Л. Психоісторія. Харків: Плато, 2005 . 482 с.
5. Потебня А.А. Слово и мир.- М., 1989.
6. Юнг К. Архетип як символ. К., 2011.

Тема № 3. Розвиток психології в період античності

Семінарське заняття: . Розвиток психології в період античності
Кількість годин - 4 год. (денна форма навчання), 2 год. (заочна форма навчання).

Навчальні питання:

1. Загальна характеристика психології в період античності.
2. Перші психологічні теорії античності: Піфагор, Геракліт, Демокріт, Гіппократ.
3. Класичний період: Сократ, Платон, Аристотель.
4. Психологічні концепції еллінізму: школа кініків (циніків), Епікур, стоїки, Плотін.

Питання на самостійну роботу:

1. Філософсько-психологічна концепція Льовкіппа-Демокріта.

Література:

1. Євдокімова О. О. Історія психології: навчальний посібник. Харків : вид-во Константа, 2020. – 320 с.
2. [Історія психології : курс лекцій : навчальний посібник](#) / уклад. Н. В. Гриньова. – Умань: Візаві, 2012. – 209 с.
3. [Історія психології: від античності до початку XX століття : навч. посібник](#) / Авт-уклад. О. П. Коханова, 2016. – НВП «Інтерсервіс». – 235 с.
4. Роменець В.А. Історія психології стародавнього світу / В.А.Роменець. – К. : Вища шк., 1983. – 119 с.
5. Арістотель. Поетика / Пер. Б. Тена; вступ. ст. і коментарі Й. Кобова. К.: Мистецтво, 1967. 136 с.
6. [Арістотель. Політика / Пер. з давньогрецької, авт. передм. О. Кислюк.](#) К.: Основи, 2005. 239 с.
7. [Арістотель. Нікомахова етика / Пер. В. Ставнюк. К.: Аквілон-Плюс, 2002. 480 с.](#)

Тема № 4. «Психологічні теорії Середньовіччя та епохи Відродження».

Семінарське заняття: «Психологічні теорії Середньовіччя та епохи Відродження».

Кількість годин - 4 год. (денна форма навчання), 2 год. (заочна форма навчання).

Навчальні питання:

1. Загальна характеристика психології в епоху Середньовіччя: концептуалізм та номіналізм.
2. Розвиток європейської психології у IV–XI ст.
3. Арабська психологія (Ібн аль-Хайсам, Ібн Сіна, Ібн Рушд).
4. Психологія пізнього Середньовіччя (XII – XVст.).
5. Розвиток психології в епоху Відродження.

Питання на самостійну роботу:

1. Психологічні погляди П.Абеляра.
1. Порівняльний аналіз вчення про природу душі Платона та Августина.

Література:

1. Євдокімова О. О. Історія психології: навчальний посібник. Харків : вид-во Константа, 2020. – 320 с.
2. [Історія психології : курс лекцій : навчальний посібник](#) / уклад. Н. В. Гриньова. – Умань: Візаві, 2012. – 209 с.
3. [Історія психології: від античності до початку XX століття : навч. посібник](#) / Авт-уклад. О. П. Коханова, 2016. – НВП «Інтерсервіс». – 235 с.
4. В.А. Роменець, І.П. Маноха Історія психології: Стародавній світ. Середні віки. Відродження : навч. посібник К. : Либідь, 1998. - 992 с.
5. Роменець В.А. Історія психології середніх віків /В.А.Роменець. – К., 1985. – 220с.

Тема № 5. Розвиток психології у Новий час

Семінарське заняття: **Загальна характеристика розвитку психології у Новий час**
 Кількість годин - 4 год. (денна форма навчання), - год. (заочна форма навчання).

Навчальні питання:

1. Загальна характеристика психології у Новий час: дуалізм, матеріалізм, ідеалізм, сенсуалізм, раціоналізм.
2. Перші теорії Нового часу: Френсіс Бекон, Рене Декарт.
3. Раціоналізм в психології.
4. Сенсуалізм в психології.

Питання на самостійну роботу:

1. Спіноза та його вчення про психіку.
2. Внесок Френсіса Бекона в психологічну науку.
3. Психологічні ідеї Рене Декарта.
4. Сенсуалізм Томаса Гоббса

Література:

1. [Євдокімова О. О. Історія психології: навчальний посібник](#). Харків : вид-во Константа, 2020. – 320 с.

2. [Історія психології : курс лекцій : навчальний посібник](#) / уклад. Н. В. Гриньова. – Умань: Візаві, 2012. – 209 с.

3. [Історія психології: від античності до початку XX століття : навч. посібник](#) / Авт-уклад. О. П. Коханова, 2016. – НВП «Інтерсервіс». – 235 с.

Тема № 6. Розвиток психології у XVIII ст.

Семінарське заняття «Психологічні вчення, Берклі, Юма, Гартлі.»

Кількість годин - 2 год. (денна форма навчання), - год. (заочна форма навчання).

Навчальні питання:

1. Загальна характеристика психології 18 ст.
2. Розвиток німецької психології: Х. Вольф, І. Кант.
3. Розвиток французької психології: Жюльєн Ламетрі, Е. Кондильяк, Ж. Руссо, Ж.Кабаніс, К. Гельвецій
4. Виникнення та розвиток асоціативної психології: Д. Берклі, Д. Юм, Д. Гартлі.

Питання на самостійну роботу:

1. Характеристика основних проблем французької психології XVIII ст.
2. Характерні особливості німецької психології XVIII ст.

Література:

1. [Євдокімова О. О. Історія психології: навчальний посібник](#). Харків : вид-во Константа, 2020. – 320 с.
2. [Історія психології : курс лекцій : навчальний посібник](#) / уклад. Н. В. Гриньова. – Умань: Візаві, 2012. – 209 с.
3. [Історія психології: від античності до початку XX століття : навч. посібник](#) / Авт-уклад. О. П. Коханова, 2016. – НВП «Інтерсервіс». – 235 с.

Тема № 7. Розвиток асоціативної психології .

Семінарське заняття: Класичні теорії асоціативної психології

Кількість годин - 4 год. (денна форма навчання), 2 год. (заочна форма навчання).

Навчальні питання:

1. Загальна характеристика асоціативної психології.
2. Зародження і розвиток асоціативної психології.
3. Внесок в теорію асоціації Е.Брауна.
4. Психологічні погляди Д.С.Мілля.
5. Психологічна теорія І.Ф.Гербарта.
6. О.Бен як представник асоціативної психології.
7. Г.Спенсер і розвиток асоціативної психології.

Література:

1. [Євдокімова О. О. Історія психології: навчальний посібник.](#) Харків : вид-во Константа, 2020. – 320 с.
2. [Історія психології : курс лекцій : навчальний посібник](#) / уклад. Н. В. Гриньова. – Умань: Візаві, 2012. – 209 с.
3. [Історія психології: від античності до початку XX століття : навч. посібник](#) / Авт-уклад. О. П. Коханова, 2016. – НВП «Інтерсервіс». – 235 с.

Тема № 8. «Розвиток психології у XIX-XX ст.

Семінарське заняття : «Розвиток психології у XIX-XX ст».

Кількість годин - 4 год. (денна форма навчання), 2 год. (заочна форма навчання).

Навчальні питання:

1. Початок експериментального вивчення відчуттів і сприйняття, емоцій.
2. Експериментальне вивчення асоціацій і пам'яті.
3. Початок вивчення мислення.
4. Становлення та розвиток нових психологічних шкіл.
5. Структуралізм.
6. Вюрцбургська школа.

7. Функціоналізм.
8. Французька психологічна школа.
9. Описова психологія.

Література:

1. [Євдокімова О. О. Історія психології: навчальний посібник.](#) Харків: вид-во Константа, 2020. – 320 с.
2. [Історія психології : курс лекцій : навчальний посібник](#) / уклад. Н. В. Гриньова. – Умань: Візаві, 2012. – 209 с.
3. [Історія психології: від античності до початку XX століття : навч. посібник](#) / Авт-уклад. О. П. Коханова, 2016. – НВП «Інтерсервіс». – 235 с.

Тема № 9. Біхевіоризм, гештальтпсихологія: становлення та розвиток у XX ст.

Семінарське заняття : «Біхевіоризм, гештальтпсихологія: становлення та розвиток у XX ст.».

Кількість годин - 4 год. (денна форма навчання), 2 год. (заочна форма навчання).

Навчальні питання:

1. Методологічна криза в психології.
2. Загальна характеристика біхевіоризму.
3. Теорія Торндайка.
4. Теорія Уотсона.
5. Виникнення та розвиток необіхевіоризму.
6. Теорія соціального наочення.
7. Загальна характеристика гештальтпсихології.
8. Дослідження процесу пізнання.
9. Динамічна теорія особистості та групи К. Левіна.

Література:

[Євдокімова О. О. Історія психології: навчальний посібник.](#) Харків: вид-во Константа, 2020. – 320 с.

[Історія психології : курс лекцій : навчальний посібник](#) / уклад. Н.

В. Гриньова. – Умань: Візаві, 2012. – 209 с.

Тема № 10. Глибинна психологія: становлення та розвиток у XX ст.

Семінарське заняття: Глибинна психологія: становлення та розвиток у XX ст.

Кількість годин - 4 год. (денна форма навчання), 2 год. (заочна форма навчання).

Навчальні питання:

1. Загальна характеристика глибинної психології. Теорія Фрейда
2. Теорія особистості З. Фрейда
3. Аналітична психологія Юнга.
4. Базальна тривога К. Хорні.
5. Індивідуальна психологія Адлера. Розвиток психоаналізу у 30-50 роки.
6. Модифікація глибинної психології у другій половині XX ст.

Література:

1. [Євдокімова О. О. Історія психології: навчальний посібник](#). Харків : вид-во Константа, 2020. – 320 с.
2. [Історія психології : курс лекцій : навчальний посібник](#) / уклад. Н. В. Гриньова. – Умань: Візаві, 2012. – 209 с.

Тема № 11.. Нові напрямки в психології другої половини XX ст.: гуманістична, генетична та когнітивна психологія

Семінарське заняття: «Нові напрямки в психології другої половини XX ст.: гуманістична, генетична та когнітивна психологія».
Кількість годин - 2 год. (денна форма навчання), - год. (заочна форма навчання).

Навчальні питання:

1. Загальна характеристика гуманістичної психології.
2. Перші теорії гуманістичної психології.
3. Теорія А. Маслоу.

4. Теоретичні та психотерапевтичні концепції Роджерса та Франкла.
5. Генетична психологія.
6. Когнітивна психологія

Література

1. Євдокімова О. О. Історія психології: навчальний посібник. Харків : вид-во Константа, 2020. – 320 с.
2. [Історія психології : курс лекцій : навчальний посібник](#) / уклад. Н. В. Гриньова. – Умань: Візаві, 2012. – 209 с.

Тема № 12. «Виникнення та становлення психологічної науки в Україні».

Семінарське заняття «Розвиток вітчизняної психології».

Кількість годин - 4 год. (денна форма навчання), 2 год. (заочна форма навчання).

.

Навчальні питання:

1. Паростки психологічних знань в Київській Русі
2. Розвиток психології в Україні у XVII столітті: К. Сокович І.Гізель, С. Яворський.
3. Розвиток психологічної науки в Україні у XVIII столітті. Феофан Прокопович
4. Психологічна спадщина Григорія Сковороди
5. Розвиток української психології XIX–XX століть. Михайло Максимович
6. Вернадський Володимир Іванович
7. Розвиток психології на території України у радянський період
8. Сучасні наукові школи України

Література:

1. Історія філософії на Україні. Т.1,2. К., 1987.

2. Іларіон, митрополит. Дохристиянські вірування українського народу.- К., 1991.
3. Костюк Г.С. Навчально-виховний процес і психологічний розвиток особистості. К., 1987.
4. Мірчук І. Світогляд українського народу// Наук. збірник ІВУ.- 1942.
5. Нариси з історії вітчизняної психології XIX ст.: У 2 т/ за ред. Г.С.Костюка. Київ, 1955.
6. Сосенко К. Праджерело українського релігійного світогляду. Львів, 1923.
7. Сковорода Г. Повне зібрання творів. К., 2003
8. Стефаненко Т.Г. Этнопсихология.-М., 1999.
9. Роменець В.А., Маноха І.П. Історія психології XX століття. Київ, 1998.
10. Українці: народні вірування, повір'я, демонологія.-К., 1991.
11. Роменець В.А. Історія психології XVII століття: Навч. Посібник. – К., 1990.
12. Потебня А.А. Слово и миф. – М., 1989.